

bi se potem marsikatera žena prepričala, da je pri tekmovanju na »venčkih s kavo« možno tudi višje zanimanje in višja častihlepnost nego ta, da se dá modistki ali šivelji 1—2 desetici manj dnine, nego ji jih daje »neekonomična« prijateljica ali soseda.

* * *

Dočim zahteva reševanje meznega in stanovanjskega vprašanja, ako se bavi ž njima posameznik, že nekakšnih teoretičnih predpostavk ter so uspehi na teh poljih odvisni od razmer, na katere mnogokrat ne more uplivati dotičnikova volja, — nahajamo pa v poselskem vprašanju velik odsek npravnostnega vprašanja, v katerem so posamezni slučaji pogostoma odvisni od uvidnosti, dobrohotnosti in pravičnosti dotičnih oseb ali družin.

Nočem tukaj govoriti o zločinih možkih udov hiše, kateri zlorabljajo, kakor jim je drago, neizkušnost, neumnost ali lahko-miselnost služkinj, marveč samo nekaj naj omenim, kar dame brezsrčno obsojajo in zabranjujejo, namreč »nemoralna razmerja« deklet. Izvečine postanejo taka razmerja nenravna še le vsled tega, ker gospodinje in glavarji družin niso umeli, ali pa se jim ni zdelo vredno, da bi ista sè svétom in dejanjem spreminjali v npravna.

Prihajam torej do vprašanja, ali naj nagon, ki ga je narava, da bi ne izumrle dotične vrste, položila v vsa bitja, obsojamo pri dekletih samo za to, ker so služkinje?

Če ima kakšna služkinja, da se poslužim tehničnega izraza, ki ga rabijo gospe, kakšnega vrtnarja, služabnika ali mesarja »za fanta«, ker upa v svojem srcu, da se na ta način omoži in preskrbi za starost, ne dela v bistvu pač nič druga, nego domača hči, ki koketira sè svojimi »partnerji« pri tennisu in na plesih. Samo to je razlika, da je gospa na »uspehe« svoje hčerke ponosna, dočim meri uspehe svoje služkinje z docela drugim vatlom.

In v napitnicah, pri zarokah in porokah, naglašajo radi, kako romantično sta

se mlada dva spoznala in zaljubila; enako znanje in ljubezen služkinje pa lahko proizvóči, da jo odpuste iz službe ter tako docela pahnejo v propast.

Kakor ne sme biti v nijedni stvari, ki se tiče morale, privilegiranega spóla, tako ne sme imeti predpravíc tudi noben stán, in zato si moramo »znanja« služkinj in koketiranje domačih hčera razlagati iz istih vzrokov, iz istih razlogov jih presoati ter z istega vzgojnega stališča pobijati.

Poselsko vprašanje je morda tisti del socialnega vprašanja, na katerem najlažje dokažemo, da se je vzbudila naša socialna vest, kjer zamoremo najprej uveljaviti pravičnost.

Volja in možnost hodita tu lahko mnogokrat vspreddno, kajti, kakor sem že omenila, za to ne treba nikakšnih študij, nikakšnih priprav niti preosnov v javnih ustanovah, da pokažemo človeški duši, katera biva z nami pod isto streho, z dobroto, potrpežljivostjo, prijazno pozornostjo in ljubečim zanimanjem za njene osebné zadeve — pot do poštenega in zdravega življenja.

Gospodarji in gospodinje naj bi se trudili, da si pridobe zaupanje služkinj: saj so iste v nekem smislu njihove varovanke. Zaupanje, toda brez pogrešene in neumestne zaupljivosti, zamore avtoriteti delodajalcev le koristiti.

(Pride še.)

NAJDENIŠNICE NA RUSKEM. J. F.

Prvo najdenišnico na Ruskem je ustanovila carica Katarina II. leta 1764. v Moskvi. Ljudstvo je dalo temu zavodu ime »bela hiša.« V začetku je imel ta zavod 253 otrok na leto v svoji oskrbi, a danes jih ima letnih 25.000. Ta najdenišnica je sploh največja na svetu (brez porodnice!), obsega mimo postranskih prostorov, shramb, hodnikov itd., 19 velikanskih, svet-

lih in zdravih salonov. Otroci se sprejemajo od 9. zjutraj do 9. zvečer, a to ne samo odloženi in zatajeni, ampak tudi osiroteli otroci.

Vsaka neomožena mati prinese lahko noter svoje dete, izkazati se mora seveda z uradnim potrdilom o rojstvu deteta, krstu itd. Če pa noče povedati svojega imena, zadostuje, da oddá s posredovanjem duhovnika krstni list svojega otroka v zapečatenem pismu. Taka mati vstopi potem lahko kot dojlja ali oskrbovalka svojega otroka v zavod in dobi za to obleko (ruski narodni kroj) hrano in 7 in pol rubljev mesečno, kakor vsaka druga najeta dojlja.

Po cepljenju se oddá najdenec pestunji na deželi, kjer skrbi za-nj zavod do 21. leta. Zavod skrbi za vse: za hrano, obleko, šolo itd. Po želji rednikov se dá najdenca izučiti navadno za kakega rokodelca, če pa kaže najdenec posebno nadarjenost, pusti se ga dalje študirati. Veliko takih bivših najdencev je danes advokatov, zdravnikov, uradnikov itd. Pogostoma redniki adoptirajo najdenca; takih slučajev je okoli 1500 na leto.

Deklice najdenke se ne smejo nikdar vrniti do mesta kot delavke, izjemoma se jih pripušča za pomočnice do materinskega zavoda.

Za vzgojo na deželi izdá zavod okolo 600.000 rubljev na leto. Vzgojo nadzorujejo inspektorji in zdravniki.

Če se deklé — najdenka — omoži pred 21. letom dobi 50 rubljev dote; če se omoži potem, dobi še 30 rubljev povrh in, če vzame najdenca, pa 45 rubljev. — Po 21. letu dobé vsi taki gojenci, najdenci in najdenke, domovinsko pravico v občini, kjer so odgojeni, in obdržé kot dar 30—35 rubljev.

Za te darove izdá zavod blizu poldrugi milijon rubljev na leto.

Drugi, manjši zavod iste vrste je v Petrogradu, ktereга je ustanovil že sin Katarine II., car Pavel I.

ZLA USODA.

FRAN ŽGUR. PODDRAGA.

Na usodo zlo
kdaj sem že priprt —
Rekel bi: Zdravstvuj
majka, bela smrt!

Če kedaj želiš
v svóbedo si ven —
in zahrepeniš
si ljubezni sen —

Že zakrohota
vrag se ti zlobiv —
Pravi ti v porog:
eh, ti klas snetiv!

Kar ti oče dal —
dal život ti čvrst;
Kar ti župnik dal —
dal ti božji krst...

V delo mučno je
tvoj život priprt —
Kdo te reši, kdo?
Majka dobra, smrt!

Ah, v usodo zlo
ves čas gledaš mrk —
Piješ vince li? —
kolneš tiho v brk:

Naj že svet bi ves
vrag al zlodej vzel,
ker v usodo zlo
bedne nas pripel!

Ah, usoda zla,
tak namišljena,
kakor žgoča vest,
kakor težka pest...

Devam bil bi všeč
fantič kodrolas —
a rojen ubog,
sem v nepravi čas!

Psalmov ne pojó
župnik v grob teman —
Ko te vgrabi smrt
ne zakraka vran!

Tak v usovo zlo
ves svoj čas strmiš,
vince piješ in
pipico kadiš...